

ment» (NCL. I, 45,2). —² «Molt se tench Fèlix per *contengut* de les paraules de Blanquerna, e lohà e benehí Déus qui l'havia illuminat», *Merav.* I, 133; «en les paraules que hac dites lo ermità, se tench Fèlix per *contengut* de la demanda que feta havia»⁵ (*Merav.* I, 133; III, 35; i encara III, 56).

Contènyer, V. atènyer Contera, V. contier Conterir, V. triturar Conterrani, V. terra Contertulidà, V. tertúlia Contesa, V. tendir Contesta, contesta-¹⁰ ción, contestador, contestar, conteste, V. testar Context, contextura, V. teixir

CONTIER, 'burxa o burxador per atiar el foc', mot principalment mallorquí, probablement d'origen mossàrab, amb un *kontäir*, que avui s'usa encara (en la forma *kundári* 'perxa de barquer, vara') en l'àrab del Marroc, equivalent dels cast. *contera* i *cuento* 'vara de la llança', 'virolla de bastó': uns i altres, provinents del ll. *contier* 'perxa de barquer', 'vara d'una pica o llançó'. □ 1.ª doc.: 1840, *Dicc. Figuera*:

«*Contier*: bastó o bossí de ferro llarg, redó y tort a un cap, per atiar y prende foc; *burgón* o *burgonero*»; *Damen.*: «*cuntier*: palo o hierro de cuatro o cinco palmos de largo, rollizo, y con un gancho en su remate, y sirve en las chimeneas, etc., para revolver la lumbre y ponerla en la pala».

Només Moll tractà de l'origen; primer, veient la relació amb *CONTUS*, i donant-ho com a mallorquí per a «burjò per atiar el foc de la xemeneia», suposava com a base un derivat **CONTICULARIUS* (*AORBB* II, 1929, 8); on aquesta derivació en -ICUL- fóra injustificable en llatí i ben difícil de fer versemblant en romànic.¹ En *AlcM* en dona un gravat, objecte prim de metall, però de primer degué ser més aviat el «bastó» o «palo» de què parlen Figuera i Amengual, puix que aquest el dona com a «rollizo». Altrament en *AlcM* diu En Moll que la seva primera proposta no és satisfactòria, i proposa *CUNTELLUM* per *CUTELLUM* 'ganivet': del foc hem caigut a ... les brases, car això sí que és increïble en tots els aspectes: fonètica impossible, semàntica infundada, aplicació francament dolenta puix que el burxó no serveix per tallar.

Registra el *kuntíe* del foc a vuit poblacions, escampades per quasi tot Mallorca, des de Manacor a Pollença, i per Inca a Consell i Valldemosa; però afegeix que en un poble de la costa Sud, Calonge, és una «espècie d'espasa de fusta per pegar al peix gros que agafen, perquè no els fugi», és a dir quasi la perxa o «bichero» del barquer. També M. Ant. Salvà, la col·laboradora de l'I. E. C. a Lluçmajor, confirmava que en aquesta vila és un «ganxo d'ullastre» o «un ferro llarg que acaba en ganxo, per atiar el foc». L'extensió del mot per localitats de la muntanya i costes llunyanes mallorquines, i l'estrany sufix -ier,² suggereixen alhora una supervivència pre-jaumina.

Pensem en el mossàrab. Se'ns ocorre naturalment que -ier pot ser adaptació catalana, amb transposició de la semivocal, del mot *kundári* «bichero, asta larga», etc. que Lerchundi dona com a viu a la costa⁶⁰

marroquina, segons una comunicació d'Alí Selawí: car és clar que -ari és una adaptació àrabiga de la forma -air, normal en mossàrab com a prolongament del ll. -ARIUS; però d'altra banda no és gens sorprenent que sentint -air els repobladors catalans s'ho fessin seu transposant la i en *contier*.

Llavors, ens sobta veure que el mot s'usa també en el Gironès i Baix Empordà, segons els col·laboradors del *Dicc. de Dialectes* de l'IEC: *kuntíe* a Banyoles, *askuntíe* a Salt (Girona), Caçà i Llofriu: ací «pal de fusta, amb un ferro a l'extrem, per remenar la llenya del forn», «pal de ferro manegat a un burjò per remenar el caliu del forn» (*BDC* xx, 269), *escontier* a Montnegre de les Gavarres i *escotier* a Malgrat i Palafròls, segons Ruyra;³ i deformat per contaminació de *punta-punxó*, *puntier* a Lledó d'Empordà (ib.); en fi a *Scriptorium* de Ripoll (1925) donen la forma *condier*: «En un recó s'hi veu el *condié*, o sia un burjò per remenar el foc dins el forn».

Caldrà, doncs, dubtar de l'etim. mossàrab? Potser no: la vacil·lació entre -nd- i -nt- que ara veiem, justament la confirma, i l'aglutinació de *es-*, article mallorquí, en la zona Salt-Caçà-Palafròls no deixa de confirmar-la més o menys encara. Degué ser un mot propagat per forners, carboners o llenyataires mallorquins dins aquesta petita zona del Princ., la de màxima explotació carbonera i bosquerola. Compareu *culàrsega*.

D'altra banda hi ha d'aquí un verb derivat, *escotiar*, «molt corrent a Malgrat», 'sondejar amb l'*escotier* la pila on es cou el carbó' i metafòricament 'escorcollar, sondejar' (Ruyra, ib.). També el va recollir el *DAG*, atribuint-lo a un «Subirana». Justament aquest verb és el que ens pot explicar la reducció de *cont-* a *cot-*, per influència de *escotir*, variant de *discutir* (cf. *escotina* I, *AlcM*). El mateix Ruyra se'n servia: «mig rient, amb els ulls encara engotellats de llàgrimes, vaig mirar a l'entorn, *escutiant* que algú no hagués presenciat la meua feblesa» (*Pinya de Rosa* II, 77). Quant a l'evolució semàntica de *CONTUS* > cast. *cuento* i el seu derivat *contera* [1605] (=mossàrab *kundári*) bastarà remetre al *DCEC* (*CUENTO*).

Potser és també un representant mossàrab del *CONT-ARIA* que ha donat *contera* 'fust de llança o bastó', el nom de planta val. *contera* 'Anagyris foetida', que l'alcanyissà Palmireno (1575) dona com a nom valencià sense equivalència cast. (Gili, *Tesoro*, s. v.), i Cavanilles (1798, *Observ.* II, 330) donà com a val. *contera pudenta*. Es tracta de tota manera d'un arbust, per tant prou alt i llenyós per ser comparat a una perxa, l'*Ανάγυρις* de Dioscòrides. És la que en diuen també *garrofer bord* o *del diable*, que segons *AlcM* (s. v. *garrofer*, § 2b) en castellà es diu *leño hediondo* o *collar de bruja*, i és un arbust lleguminós de tronc dret ramificat i amb llegums semblants a garrofes, i llavors com mongetes, però tan pudents que els animals no en volen.

¹ Les formacions diminutives en -ICUL- corresponen en llatí només als mots de la tercera declinació, no als en -us. I damunt d'això, encara, la derivació en -ARIUS. —² Per a transposicions d'aquest tipus so-